

היום נלמד בעזרת ה':

מועד קטן דף יב

אמר שמואל: גוים שמקבלים מישראל לעשות עבורם מלאכה בקבלנות כגון לבנות בית, אם הם עוסקים במלאכה בתוך התחום (= בתוך תחום שבת למגורי הישראל), אסור להם לעבוד בשבת, לפי שכולם יודעים שהם עוסקים במלאכתו של הישראל ויחשדו בו שמסר להם את העבודה בשבת, ואם המלאכה היא מחוץ לתחום שבת (= שאסור לישראל ללכת לשם בשבת) ולא יראו אותם בעבודתם מותר, משום שהם עובדים בקבלנות וזה נחשב שהם עוסקים במלאכת עצמם. (= מה שהם עובדים בשבת זה לצורך עצמם שרוצים לסיים עם המלאכה כמה שיותר מהר, ואין זה עבור הישראל, שהרי הוא לא ציווה עליהם לעבוד בשבת).

אמר רב פפא: אף כשעבודתם מחוץ לתחום ההיתר הוא רק כאשר אין עיר אחרת הקרובה בתוך תחום שבת למקום עבודתם, אבל אם יש עיר הקרובה לשם אסור, לפי שבני אותה העיר יודעים שהם עוסקים במלאכתו של הישראל ויחשדו בו שמסר להם את העבודה בשבת.

אמר רב מרשיא: אף כשאין עיר אחרת הקרובה לשם ההיתר הוא רק בשבת ויו"ט, אבל בחולו של מועד שדבר מצוי הוא שאנשים הולכים לשם אסור, שמא יאמרו שמסר להם את העבודה בחול המועד.

מר זוטרא בנו של רב נחמן בנו לו גויים בקבלנות אפדנא (= ארמון או בית גדול) בימי אבולו (ויש מפרשים בשבת) מחוץ לתחום. רב ספרא ורב הונא לא רצו להיכנס לאפדנא משום שהם סברו שהיא נבנתה באיסור, ויש אומרים שאף הוא לא נכנס לתוכה כל ימיו מחשש שהיא נבנתה באיסור. ואף שלמדנו למעלה ששמואל אמר שמותר מחוץ לתחום, לאדם חשוב אסור. ויש אומרים שכיון שהוא סייע לגויים בכך שהיה נותן להם תבן למלאכה, לכן אסור.

רב חמא התיר למסדרי השולחנות בביתו של הריש גלותא לתקן בחול המועד את השולחנות שנשברו, כיון שהם לא נוטלים שכר עבור כך, שהרווח שלהם הוא שהם

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatlada18@gmail.com

052-342-4473

אוכלים על חשבוננו של הריש גלותא ולא צריכים להוציא הוצאות על מזונות, ואין זה נחשב כקבלת שכר אלא כמקבלי מתנה מהריש גלותא, ואין זו מלאכה עבור שכר.

מקבלין קיבולת וכו': נותנים מלאכה לנכרי בחול המועד כדי שיעשה אותה לאחר המועד וכו'.

אין מרביעין וכו': האיסור הוא משום עשיית מלאכה.

וכן בבכור (= אסור לעשות מלאכה בבכור שנאמר "לא תַעֲבֹד בְּבֶכֶר שְׁנֶךָ"), וכן בפסולי המוקדשין (= בהמה שהוקדשה לקרבן ונפל בה מום ונפדית, ואף לאחר שנפדית אסור לעשות בה מלאכה).

חמורה שתבעה זכר, מרביעים עליה זכר בחול המועד, לפי שאם לא ירביעו עליה כעת היא תצטנן מתאוותה ויהיה קשה להרביע עליה אח"כ. ושאר כל הבהמות אסור להרביע אותן ממש, אבל מותר להכניס זכר ונקבה לדיר והבהמה רובעת שם מעצמה.

אין מדיירין וכו': לא מכניסים בהמות לשדה כדי שיוציאו זבל ובכך מזדבלת השדה. **ואם באו גויים מאליהם** לדייר את השדה של ישראל שלא מדעתו, מותר לתת להם להיכנס ולתת להם שכר אח"כ. **ואין מסייעין לאותן נכרים במלאכתם. ואין מוסרים** לאותם נכרים שומר שיעזור להם לנער (= לשמור) את צאנם.

היה הנכרי **שכיר שבת** (= מושכר אצל הישראל לזבל את שדהו שבוע שלם) וכו', מותר לישראל לסייע להם, שכיון ששכרם לזמן ארוך הרי זה כאילו שעוסקים במלאכת עצמם.

רבי אומר: אם באו גויים מאליהם לדייר את השדה של ישראל, אם באו בשבת - מותר להחזיר להם הכרת טובה ולא שכר ממש, ואם באו ביו"ט - מותר להחזיר להם במזונות, ואם באו בחול המועד - מותר לשלם להם שכר.

משנה זו היא כהמשך למשנה הקודמת) וכן מי שהיה יינו בתוך הבור שלפני הגת (= שם כונסים את היין לאחר שדרכו את הענבים), ואם ישאר אותו כך הוא עלול להחמיץ, זולף וגומר כלומר מריק את היין לחביות, וגף כלומר סוגר את החביות במגופה (= כיסוי טיט לחבית) כדרכו בכל ימות השנה. דברי רבי יוסי.

רבי יהודה אומר - אסור לו לגוף, אלא מכסה את היין בנסרים של עץ כדי שלא יחמיץ.

גמרא: המשנה הוצרכה להשמיע לנו את מחלוקתם של רבי יוסי ורבי יהודה גם לגבי שמן (= המשנה הראשונה) וגם לגבי יין (= משנתנו), לפי ששמן יקר יותר מיין והיה מקום לחשוב שרק בשמן שיש בו הפסד מרובה התיר רבי יוסי לגמור כדרכו ולא ביין שהפסדו מועט, לכן המשנה משמיעה לנו את מחלוקתם אף כאן ביין. והיה מקום לחשוב שרק ביין שיותר זול משמן רבי יהודה לא מתיר לגמור כדרכו, אבל בשמן שיקר יותר מיין והפסדו מרובה מתיר רבי יהודה, לכן המשנה הראשונה השמיעה לנו שאף בשמן לא מתיר רבי יהודה לגמור כדרכו.

אמר רב יצחק בר אבא: מי ששונה שצריך לעשות שינוי במלאכת דבר האבד בחול המועד, הוא סובר שלא כרבי יוסי, שהרי למדנו במשנה שרבי יוסי מתיר לעשות את השמן והיין בחול המועד ללא שינוי.

למישע חביתא: לסתום את פי החבית של שֶׁכָּר בחול המועד.

סיני: כינוי לרב יוסף.

אמר אביי, אמרה לי אם: אמו של אביי מתה בשעת לידתו, והייתה לו אומנת (= 'אם') שגידלה אותו. וכך היא אמרה לו: עדיף שֶׁכָּר בכלי קטן של 6 סאים כשהוא מוגף כראוי, מִשְׁכָּר בכלי גדול של 8 סאים שאינו מוגף, ולכן מותר לטוח את מגופת חבית הַשֶּׁכָּר בחול המועד.

הלכות מועד כהלכות כותים: הכותים הם גויים שבאו מכותה והתגיירו, אבל לא קיימו את המצוות כראוי. כל מצווה שידוע שהכותים החזיקו בה אנו סומכים עליהם, אבל במצוות שלא ידוע שהחזיקו בהם לא סומכים עליהם, ואי אפשר ללמוד מכך שהם מחזיקים במצווה אחת שהם מחזיקים אף במצווה אחרת. כך גם בהלכות מועד שהם הלכות 'עקורות' - שלא לומדים שכשם שהלכה זו מותרת כך הלכה זו מותרת.

כמו שאמר שמואל - שמותר למרוח בחול המועד זפת על כוזא (= כלי קטן של יין) אבל לא על חבית, ואילו רב דימי אמר להיפך - שזופתים חבית ולא כוזא. והטעם הוא שרב דימי חשש להפסד, והפסד של חבית גדול מהפסד של כוזא, ואילו שמואל חשש לטרחה, וּלְזַפֵּת חבית יש טרחה גדולה מִלְזַפֵּת כוזא. וכיון שיש דברים שההיתר הוא משום הפסד ויש דברים שההיתר הוא משום מיעוט טרחה, לכן אין לאדם ללמוד הלכה מהלכה בהלכות חול המועד. *(כגון השקיית בית השלחין המותרת לעומת השקיית בית הבעל האסורה, שאדם יכול לטעות ולומר ששניהם מותרות כיון שהטרחה בהם שווה,*

והוא לא יודע שהטעם הוא משום הפסד ולא משום טרחה, ולכן רק בית השלחין שיש בה הפסד מרובה מותרת ולא בית הבעל).

אמר אבי נקטינ: אנו נוקטים שהלכות חול המועד כהלכות שבת לענין כך, שיש מלאכות האסורות בחול המועד שהעושה אותן פטור ממלקות, ויש מלאכות שמותר לעשותן לכתחילה. וכלומר שבמלאכת הזיפות שראינו מקודם - כאשר היא מותרת הרי זה לכתחילה, וכאשר היא אסורה אין לוקין עליה.

רב הונא חצדו ליה חצדא: קצרו לו תבואה של שדהו במועד (והיה לו מה לאכול).

אמר ליה יחידאה היא: הברייתא הנ"ל האוסרת במחובר לקרקע אפילו בדבר האבד היא כדעת יחיד - רבי יוסי. אמנם מאידך לדעת רבי יוסי בדבר האבד (שאינו מחובר לקרקע) אין צריך לעשות שינוי, ואם כן קשה מדוע מובא בברייתא הנ"ל שאם אין לו מה לאכול אסור לו לדוש בפרות?

הגמרא מתרצת שכיון שכל השנה דשים שלא בפרות, אין לדוש בהן משום 'אושא מילתא' (= פרסום הדבר).

ת"ר טוחנין במועד לצורך המועד, ושלא לצורך המועד אסור: והברייתא מסיימת 'ובלבד שלא יערים' שלא יכין כמות מרובה כאילו לצורך המועד בשביל שישאר לו לאחר מכן.

הגמרא מקשה מברייתא האומרת שגם אם יש לו שיכר ישן בביתו - מותר לו להכין שיכר חדש לשתות ממנו קצת ולהשאיר את השאר לאחר המועד. דהיינו לעשות הערמה?

דתניא אין מערימין בכך: נשברה לו חבית בראש גגו, מותר לו להביא כלי ולהניח תחתיה להציל את היין. אבל לא יביא כלי אחר לאסוף את היין (-לקלוט את קילוח היין הנופל באוויר, או לצרף אותו לגג שיזוב מהגג לכלי). הזדמנו לו אורחים, מותר לו להביא כלי אחר (ולקלוט או לצרף). לדעת תנא קמא אסור להערים ולהזמין אורחים שאינם צריכים לשתות כדי להציל את היין. לדעת רבי יוסי בר יהודה מותר להערים.

רב חצדו ליה חצדא: קצרו את התבואה שהיתה בשדה של רב, ושמואל הקפיד על כך. הגמרא מקשה שהרי הקצירה היא דבר האבד, ורק רבי יוסי שהוא דעת יחיד סובר שגם בדבר האבד אסור במחובר לקרקע?

הגמרא מתרצת שמדובר בשדה חיטים שאין פסידא אם לא יקצרו אותם במועד, והסיבה שרב קצר אותם היא בגלל שלא היה לו מה לאכול, אלא שלא סיפרו זאת לשמואל. או שבאמת שמואל ידע מכך, אבל בגלל שרב הוא אדם חשוב אין לו לעשות כן אפילו שאין לו מה לאכול.

רבי יהודה נשיאה: יצא לחצר ביתו בשבת כשטבעת על ידו, היתה זו טבעת העשויה ממתכת וחותמה של אלמוג. וכן שתי מים חמים שחימם נחתום גוי (= קפילא ארמאה). רבי אמי הקפיד על כך והגמרא מבררת מדוע:

על הטבעת – א. אין אסור לצאת בה לחצר מכיון שזו טבעת מכוערת שלא גזרו עליה חכמים שלא לצאת בה לחצר (כי חכמים אסרו רק על תכשיטים שלא לצאת בהם לחצר מחשש שמא יצאו עמהם לרשות הרבים).

ב. וכן אין בטלטולה 'מוקצה' מחמת החותמת שעליה – אם מטלטלה לצורך 'גופו' או 'מקומו' של הטבעת (ככל כלי שמלאכתו לאיסור), ורבי יהודה טלטלה לצורך גופו (כגון לשמח בה את התינוק -תוס' עירובין סט')?

על שתיית המים – דבר הראוי לאכילה או שתיה חי בלא בישול, אין בו איסור בישולי עבו"ם?

לייט: קילל על כך אב"י. כלומר שהוא חולק וסובר שאסור.

רב אשי הוה ליה אבא: לרב אשי היה יער במקום הנקרא 'שלניא' והוא הלך לקצוץ את העצים לצורך הנסורת שלהם. אמר לו רב שילא משלניא הרי אב"י סובר שאסור? אמר לו רב אשי אני לא סובר כאב"י. כאשר החל לקצוץ את העצים נשמט הגרזן וכמעט נחתכה רגלו של רב אשי, עזב רב אשי והלך חזרה לביתו. (לא מפני שהוא חזר בו אלא מפני שזלזל ברב שילא שקצץ את העצים בפניו כשהוא סובר שאסור (-רש"י בת"י)).

רב יהודה שרא למיעקר כותנא: רב יהודה התיר לעקור פשתן, וכן לעקור ירק 'כשות', וכן לעקור שומשמין.

דחזי לחפיפה: לכסות בפשתן מאכלים (מפני הגשם -ר"י מפרש). **חזי לנזי דאית בהו:** לגרעינים שיש בשומשמין שמהם מפיקים שמן.

רבי ינאי הוה ליה ההוא פרדיסא: שהגיע זמן הקטיפה שלו בחול המועד ואם לא יקטוף יפסיד אותו, ולכן קטף אותו בחול המועד (יש מפרשים שהיה זה כרם שהגיע זמן

הבציר שלו בחול המועד). אלא שלשנה הבאה המתינו כולם מלקטוף את פרדסם עד המועד. כשראה רבי ינאי איזו תקלה יצאה מתחת ידו, הפקיר את כל היבול של השנה ההיא ולא רצה להינות ממנו.

משנה: מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים: דוקא מפני הגנבים מותר, מפני שיש בדבר איסור מלאכה (עיין תוס').

גמרא: רב יוסף הוא ליה כשורי: היו לו קורות שחשש עליהם שיגנבום, ולכן הכניסם למקום המשתמר ביום ולא בלילה. מכיון שבלילה צריך יותר אנשים לסחוב את הקורות בגלל הקושי ללכת בחשיכה, ובנוסף צריכים גם אנשים שיחזיקו אבוקות של אש בידם – וכל זה יעשה פרסום גדול יותר מאשר לסחוב אותם ביום.